

ผลกระทบของสงครามยูเครน-รัสเซียต่อการจัดระเบียบโลกใหม่*

The Impact of the Ukrainian-Russian War on the New World Order

จารุต อนันตวิริยา¹Charut Ananataviriya¹งานเภสัชกรรม ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี¹Pharmacy, Regional Health Promotion Center 5 Ratchburi¹

Email : Charut.rb@gmail.com

บทคัดย่อ

หลังจากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นในปี 1991แล้ว เกิดการแตกสลายของ “รัฐโซเวียต” ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของโซเวียต แยกตัวออกเป็น “รัฐเอกราชใหม่” จำนวน 12 ประเทศ หลังจากได้รับเอกราชแล้ว ประเทศยูเครนได้ดำเนินนโยบายมุ่งสู่ชาติตะวันตก โดยหันไปให้ความสำคัญกับสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปความพยายามของยูเครนที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) ทำให้รัสเซียซึ่งมีแนวความคิดในเชิงมิติทางภูมิรัฐศาสตร์ว่าพื้นที่ของยูเครนเป็น “เขตอิทธิพล” ของรัสเซีย การที่ยูเครนใกล้ชิดกับสหภาพยุโรปมากขึ้นกระทบต่อความมั่นคงของรัสเซียจึงเกิดสงครามระหว่างรัสเซีย กับ ยูเครนขึ้นซึ่งไม่เพียงสร้างความปั่นป่วนให้กับเศรษฐกิจโลกในระยะสั้นเท่านั้น แต่กำลังจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกกันว่า ระเบียบโลกใหม่ เป็นโลกที่ แยกฝั่ง แบ่งขั้ว กันมากกว่าที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่งนำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตก ด้วยเหตุผล 3 ประการ ประการที่หนึ่ง สงครามยูเครนผลักดันให้พันธมิตรตะวันตกและนาโตรวมพลังกันเป็นหนึ่งเดียวและเหนียวแน่นที่สุดกลายเป็นยุโรปต้องพึ่งพาสหรัฐฯ ทั้งในเรื่องพลังงานและอาวุธอย่างสูงยิ่งประการที่สอง สหรัฐฯ สามารถปลุกพันธมิตรในยุโรปและในเอเชียให้มองจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคามคล้ายๆ กัน ยิ่งผลักดันให้พันธมิตรของสหรัฐฯ หันมาร่วมกับสหรัฐฯ กัดฟันและปิดล้อมจีนหนักยิ่งขึ้นกว่าเดิม และกระแสว่าจีนอยู่ข้างรัสเซีย ประกอบกับการที่จีนไม่ประณามและไม่ร่วมคว่ำบาตรรัสเซีย ย่อมทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในยุโรปกลับจะมีจุดยืนที่แข็งกร้าวต่อจีนยิ่งขึ้นและ ยังสะท้อนภาพชัดว่า สหรัฐฯ ยังคงเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเงินอันดับ 1 ของโลก พันธมิตรของสหรัฐฯ ที่ร่วมคว่ำบาตรด้วยกันมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของเศรษฐกิจโลก ขณะที่ค่ายจีนบวกรัสเซียนั้นมีขนาดอยู่ที่เพียงประมาณ 1 ใน 5 ของเศรษฐกิจโลกเท่านั้นเอง ประการที่สาม สงครามยูเครนยังส่งผลให้สถานะของดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งแกร่งขึ้น

*Received: August 21, 2022; Revised: September 22, 2022; Accepted: September 22, 2022

จีนเองก็มีอำนาจต่อรองต่อรัสเซียสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็สูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับสหภาพยุโรป ส่วนยุโรปเอง ก็ต้องพึ่งพาสหรัฐฯ สูงขึ้น เพราะไม่สามารถคบรัสเซียและจีนได้อย่างเดิมอีกต่อไป

คำสำคัญ : ผลกระทบ; ระเบียบโลกใหม่; ภูมิรัฐศาสตร์

ABSTRACT

After the end of the Cold War in 1991, the disintegration of the “Soviet State” resulted in the territories that were previously under Soviet rule. Separated into "New independent states" of 12 countries Ukraine after independence has implemented a policy towards western nations by turning to focus on the United States and the European Union. Ukraine's Efforts to Join the North Atlantic Treaty Organization (NATO). This makes Russia, whose geopolitical conception of Ukraine is a Russian "zone of influence". Thus a war broke out between Russia and Ukraine, which not only caused a stir in the world economy in the short term. But is about to lead to what is known as The New World Order is a world that is split, polarized rather than converged, led by the United States and its Western allies. For three reasons. Firstly The Ukrainian War has pushed the Western Allies and NATO into a unified, strongest bond. Europe became dependent on the United States. Both in terms of energy and weapons are extremely high. Second, the United States could awaken its European and Asian allies to view China and Russia as similar threats, further pushing their allies. Turned to join the US pressure and blockade China harder than ever and the trend that China is beside Russia Coupled with the fact that China does not condemn and does not join the sanctions against Russia. Would make the governments of various countries In Europe, it will take a more aggressive stance against China and it also clearly reflects that the US remains the world's number 1 economic and financial power. US allies the joint sanctions together account for more than 50 percent of the global economy. Meanwhile, the China plus Russia camp is only about one-fifth the size of the global economy. Third, the Ukrainian war also affected the status of the US dollar. Stronger China itself has a higher bargaining power with Russia. But at the same time it lost good ties with the European Union, and

Europe itself had to rely more on the United States because it was no longer able to meet with Russia and China.

Keywords : Effect; New World Order; Geopolitics

1. บทนำ

หลังจากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นในปี 1991แล้ว สิ่งที่เห็นได้ชัดในการเมืองโลกคือ การล่มสลายของระบอบการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย ซึ่งก็คือการสิ้นสุดของพลังอำนาจของลัทธิคอมมิวนิสต์ อันมีนัยถึงการสิ้นสุดของความเป็น “ขั้วอำนาจ” ของสหภาพโซเวียตในเวทีการเมืองโลกด้วย ซึ่งในอดีต การกำหนดระเบียบของยุโรป ระเบียบโลกเป็นแบบ “สองขั้ว” (bipolar) ที่โซเวียตเป็นขั้วหนึ่ง และโลกเสรีที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเป็นอีกขั้วอำนาจหนึ่ง การแตกสลายของ “รัฐโซเวียต” ซึ่งส่งผลให้พื้นที่ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของสหภาพโซเวียตแยกตัวออกเป็น “รัฐเอกราชใหม่” เกิดเป็น “เครือจักรภพแห่งรัฐเอกราช” (Commonwealth of Independent States: CIS) ประกอบด้วยสมาชิก 12 ประเทศ ได้แก่ รัสเซีย จอร์เจีย เบลารุส คาซัคสถาน อาร์เมเนีย มอลโดวา อาเซอร์ไบจาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน และยูเครนโดยมีจุดประสงค์ร่วมกันเพื่อการเร่งขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า เพื่อความอยู่รอดของแต่ละประเทศ พร้อมกับนำไปสู่การกำเนิดของ “รัฐรัสเซีย” เข้าแทนที่รัฐเดิมที่ล่มสลายไปเงื่อนไขเช่นนี้ได้เปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาดำรงระเบียบระหว่างประเทศที่เป็น “โลกแบบขั้วเดียว” (unipolar) (จิตติภัทร พูนขำ, 2553) เป็นระเบียบที่รัสเซียดำรงอยู่ในระบบระหว่างประเทศด้วยความอ่อนแอ และส่งผลให้การจัด “ระเบียบของยุโรปในยุคหลังสงครามเย็น” เป็นสิ่งที่เสมือนกับรัสเซียไม่มีบทบาทในการกำหนดอนาคตได้มากนัก (เช่นที่สหภาพโซเวียตเคยมีในยุคสงครามเย็น) รัสเซียจึงมีความรู้สึกที่ว่าตนไม่ได้รับการยอมรับในความเป็นรัฐมหาอำนาจเท่าที่ควร (สมบัติ จันทรวงศ์, 2541)

2. วิฤตการณ์ ปี ค.ศ. 2014

การเมืองภายในของยูเครนหลังเป็นเอกราชประสบปัญหาอย่างมาก เนื่องจากยูเครนเป็นประเทศที่แตกแยกอย่างมาก โดยแบ่งแยกอย่างชัดเจนทางด้านภาษา ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง โดยยูเครนมีสองส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ฝั่งตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยภูมิภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ในบริเวณคาบสมุทรไครเมีย โดยมีประชาชนที่พูดภาษารัสเซีย และมีเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม และบางส่วนที่เป็นการผลิตและส่งออกถ่านหินและเหล็ก ในขณะที่ฝั่งตะวันตก

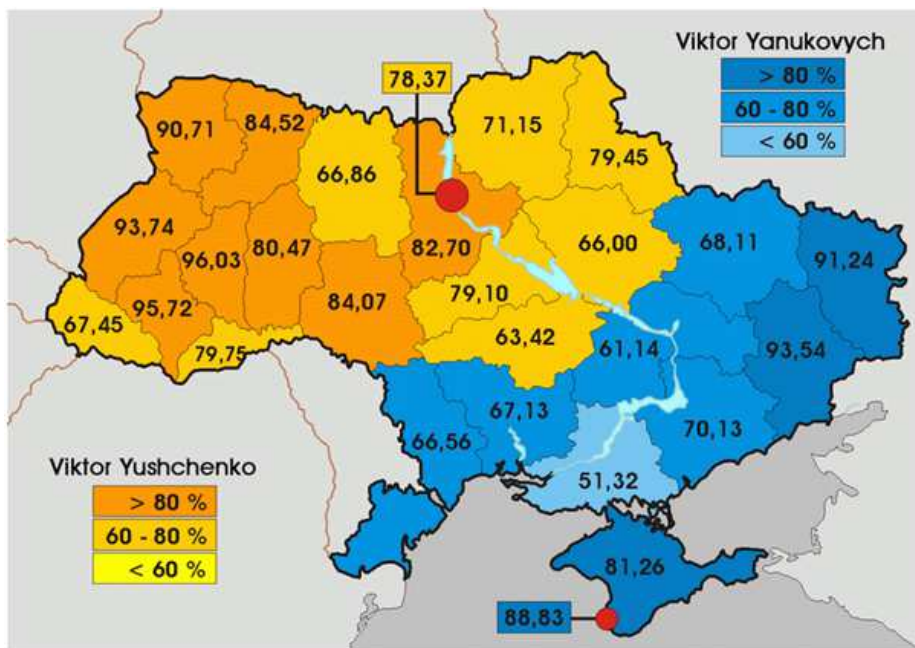
ประกอบด้วยประชาชนที่พูดภาษายูเครน และมีเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคอุตสาหกรรม การเมืองภูมิภาคนิยมของยูเครนทั้งสองส่วนยังมีผลต่อการเมืองของการเลือกตั้งอย่างมีนัยยะสำคัญมาโดยตลอด

ภาพที่ 1 ประชาชนที่พูดภาษารัสเซีย

การเมืองภายในยูเครนมีความผันผวนเพราะประชาชนไม่ได้มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งหมดบางส่วนก็นิยมรัสเซียมากกว่าชาติตะวันตก โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของประเทศเช่นไครเมีย โดยยังมีชาวรัสเซียจำนวนมากอาศัยอยู่ในยูเครนโดยเฉพาะฝั่งตะวันออก ทั้งนี้ ยูเครนกลายเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย (ชาลูนชัย คุ่มปัญญา, 2565) และมีนโยบายต่างประเทศที่กว้างไกลไปมาเป็นช่วง ๆ ระหว่างการสนับสนุนยุโรป สลับกับสนับสนุนรัสเซีย โดยหลังจากได้รับเอกราชในช่วง 10 ปีแรก ยูเครนดำเนินนโยบายมุ่งสู่ชาติตะวันตก หันไปให้ความสำคัญกับสหรัฐ ฯ และชาติยุโรป พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลของรัสเซีย ขณะที่รัสเซียเองก็ไม่ยอมรับเอกราชอย่างสมบูรณ์ของยูเครน เนื่องจากรัสเซียมองยูเครนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศตนเองมาโดยตลอด และเรียกยูเครนว่า “Little Russia” รัสเซียมองยูเครนว่าไม่ได้เป็นรัฐอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ แต่มองว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือบริเวณอิทธิพลของรัสเซีย (คำว่า “ยูเครน” ก็แปลว่า พื้นที่ชายแดน (borderland) ของรัสเซีย) รัสเซียมีผลประโยชน์ในยูเครนค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านธุรกิจ โดยเฉพาะพลังงาน ซึ่งยูเครนเป็นรัฐที่มีท่อก๊าซธรรมชาติของรัสเซียวางผ่านไปยังตลาดยุโรป โดยมีการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 80 ของการส่งออกก๊าซทั้งหมดของรัสเซียรวมทั้งเป็นที่รู้จักในนาม “อู่ข้าวอู่น้ำของยุโรป” เนื่องจากยูเครนมีพื้นที่ “ดินสีดำ” ที่อุดมสมบูรณ์มาก มีพื้นที่กว้างใหญ่ประมาณ 1 ใน 4 ของโลก (นิพัทธ์ ทองเล็ก, 2565) หรือผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ โดย

รัสเซียเข้าฐานทัพเรือที่ Sevastopol ที่คาบสมุทรไครเมียเป็นฐานทัพเรือของรัสเซียในทะเลดำ เป็นต้น พรรคแนวเสรีนิยมที่นิยมตะวันตก ได้แก่ พรรค Power of Peoples ของ Viktor Yushchenko และพรรค Fatherland ของ Yulia Tymoshenko ได้รับชัยชนะในฝั่งตะวันตก ในขณะที่พรรคอนุรักษนิยมที่นิยมรัสเซีย ได้แก่ พรรค The Party of Regions ของ Yanukovych ได้รับชัยชนะในฝั่งตะวันออกมาโดยตลอดจนกระทั่งนำไปสู่การลุกขึ้นของประชาชน หรือที่เรียกว่า “การปฏิวัติสีส้ม” (The Orange Revolution) ในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งเริ่มต้นมาจากการเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยมีการแข่งขันกันอย่างดุเดือดระหว่าง Viktor Yushchenko ซึ่งนิยมตะวันตก และ Viktor Yanukovych ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากอดีตประธานาธิบดีคนก่อนหน้านี้นี้ และนิยมรัสเซีย โดยประชาชนยูเครนใส่เสื้อสีส้มออกมาประท้วงต่อต้านการจัดการเลือกตั้งที่ดูเหมือนมีการโกงเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน Yushchenko ถูกวางยาพิษจนทำให้หน้าเสียโฉมไป จนทำให้คะแนนนิยมเพิ่มสูงขึ้น และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งที่สอง

ภาพที่ 2 ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 2004

หลัง “การปฏิวัติสีส้ม” ความสัมพันธ์ต่างประเทศรัสเซียกับยูเครนตกต่ำลงอย่างมาก โดยรัฐบาล Viktor Yushchenko มีแนวนโยบายต่างประเทศที่เอียงเข้าหาตะวันตกและสหรัฐอเมริกา โดยมีแนวโน้มของการสมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ(North Atlantic Treaty Organization : NATO) และสหภาพยุโรป(European Union : EU) และในปี 2008 NATO ได้ให้สัญญากับยูเครนว่า วันหนึ่งยูเครนจะได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก NATO เต็มตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่รัสเซียกังวลเป็นอย่างมาก เพราะ NATO คือ พันธมิตรทางการทหารที่สหรัฐอเมริกา มีบทบาทสำคัญ และยูเครนเปรียบเสมือนหลัง

บ้านของรัสเซียการที่ยูเครนจะเข้าเป็นสมาชิก ทำให้รัสเซียมองว่าจะกระทบต่อความมั่นคง กลัวว่าการขยายตัวขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (NATO) เข้าไปในพื้นที่ยูเครนจะนำไปสู่การวางกองกำลังของนาโตไว้เป็นภัยคุกคามตามแนวพรมแดนของรัสเซีย รัสเซียกดดันรัฐบาลยูเครนหลายประการ ได้แก่ การกดดันให้ชำระหนี้ต่างประเทศคืนแก่รัสเซีย และการยกเลิกการอุดหนุนราคาพลังงานให้แก่ยูเครน จนนำมาสู่กรณีพิพาทการตัดก๊าซธรรมชาติให้แก่ยูเครนในเดือนมกราคม ค.ศ. 2006 และ 2009 เป็นต้นแต่แล้วรัฐบาล ภายใต้การนำของ Viktor Yushchenko ก็ล้มเหลวในการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ และในปี ค.ศ. 2010 Viktor Yanukovych ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี ความสัมพันธ์กับรัสเซียปรับตัวดีขึ้นโดยยูเครนต่อสัญญาการให้เข้าฐานทัพเรือที่ Sevastopol และปฏิเสธการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ NATO ในขณะที่รัสเซียให้การอุดหนุนราคาพลังงานแก่ยูเครนเช่นเดิม และยังปรารถนาให้ยูเครนเป็นสมาชิกของสหภาพศุลกากรยูเรเชียอีกด้วย ซึ่งขัดกับข้อเสนอของสหภาพยุโรปที่พยายามผลักดันเรื่องข้อตกลงการค้าเสรี (Deep and Comprehensive Free Trade Area: DCFTA) กับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก รวมทั้งยูเครนด้วย Viktor Yanukovych ผู้ซึ่งนิยมรัสเซีย ตัดสินใจไม่เข้าร่วมข้อตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป ในปี 2013 และได้รับเงินช่วยเหลือจากรัสเซียเป็นจำนวน 15 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่คนในสังคมต้องการให้ยูเครนเข้ามีความสัมพันธ์กับยุโรปมากกว่า จนกลายเป็นการประท้วงของประชาชนใหญ่อีกครั้งในต้นปี 2014 เกิดการประท้วงบานปลายและมีผู้เสียชีวิต จนกระทั่งในเดือนกุมภาพันธ์ 2014 รัฐสภายูเครนลงมติถอดถอนประธานาธิบดี Yanukovych ออกจากตำแหน่ง ก่อนที่รัฐบาลรักษาการจะออกหมายจับ ทำให้ผู้นำสายนิยมรัสเซียต้องออกจากยูเครน(ลี้ภัยไปรัสเซีย) เกิดความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชนชาวยูเครนโดยเขาได้ขอให้ทางรัสเซียช่วยเหลือซึ่งในมุมมองของรัสเซียแล้ว การขับผู้นำสายรัสเซียครั้งนี้เป็นดัง “การรัฐประหาร” และเมื่อเกิดการเดินขบวนของกลุ่มสนับสนุนรัสเซียในไครเมียที่เรียกร้องให้รัฐสภาท้องถิ่นต่อต้านรัฐบาลกลางยูเครน ชุดใหม่และต้องการให้เปิดทำประชามติสถานะของไครเมียหลังจากผลการลงประชามติของชาวไครเมียได้ข้อสรุปเป็นเสียงข้างมากถึง 96% ที่จะประกาศเอกราช เพื่อแยกดินแดนและผนวกรวมกับรัสเซียเกิดเป็น “วิกฤตการณ์ไครเมีย 2014” โดยรัสเซียได้ผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียหลังจากที่ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ปูตินสามารถผนวกดินแดนไครเมียเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียในช่วงต้น 2014 และเริ่มต้นเคลื่อนกำลังทหารและกองทัพเข้าสู่ไครเมียซึ่งผลที่ตามมาในทางการเมืองคือ ยูเครนมีความใกล้ชิดกับสหรัฐฯ และชาติสมาชิกทั้งหลายแห่งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) และสหภาพ มากขึ้น อีกทั้งผู้นำยูเครนเตรียมที่จะพาประเทศเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป การหันทิศทางการประเทศเข้าไปใกล้ชิดกับทางตะวันตกนั้น เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความรู้สึกของชาวยูเครนส่วนใหญ่ที่ไม่ต้องการที่จะกลับไปทางตะวันออกด้วยการอยู่กับรัสเซียแบบเดิม โดยเฉพาะสำหรับคนรุ่นใหม่แล้ว พวกเขาเชื่อว่าอนาคตของการพัฒนาประเทศอยู่กับยุโรปตะวันตกมากกว่ารัสเซียแต่การไปใกล้ชิดกับตะวันตก ย่อมเป็นประเด็นที่มี

ความละเอียดอ่อนกับปัญหาความมั่นคงของรัสเซียในยุคหลังสงครามเย็นโดยตรงด้วยประเด็นภูมิรัฐศาสตร์ (ภูมิรัฐศาสตร์เป็นแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิศาสตร์กับรัฐศาสตร์ หรือปัจจัยภูมิศาสตร์ที่มีต่อรัฐหรือการเมืองบนพื้นฐานของอำนาจ ความขัดแย้ง และผลประโยชน์สาธารณะ และสัมพันธ์กับสาระสำคัญหลายประการ) (โจสธร ตู่ทองคำ, 2565) ด้วยผู้นำของรัสเซียคิดว่ารัสเซียจะดำรงอยู่ไม่ได้อย่างปลอดภัยโดยปราศจากยูเครนหรืออาจกล่าวได้ว่าความมั่นคงของรัสเซียจะมีความเปราะบางอย่างมาก ถ้ายูเครนแยกตัวออกเป็นอิสระจากการควบคุมของรัสเซีย เพราะจะเป็นยูเครนที่อยู่กับชาติตะวันตก ในขณะที่รัสเซียมองว่าพื้นที่นี้เป็นของตนที่ชนะแบบ “จักรวรรดินิยม” ที่ความมั่นคงของจักรวรรดิเกิดจากการขยายดินแดนแต่การกระทำดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่รัฐควรยอมรับต่อความเป็นเอกราชของรัฐอื่น และไม่ละเมิดหลักของกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการใช้กำลังรุกราน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนของรัฐที่อ่อนแอกว่าซึ่งการใช้อำนาจทางทหารของรัสเซียในการบุกยูเครนครั้งนี้ จึงเป็นเสมือน “สงครามของจักรวรรดิ” ที่รัฐมหาอำนาจใหญ่ต้องขยายพื้นที่ในการควบคุม ด้วยการสร้าง “รัฐในอารักขา” นั่นเองสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนรุนแรงขึ้นและเกิดสงครามในที่สุดและเป็นเหตุให้ดินแดนทางภาคตะวันออกของยูเครนคือ ดอนเนตสค์(Donetsk) และลูฮานสค์(Luhansk) พากันทำประชามติเพื่อประกาศอิสรภาพจากยูเครนบ้าง แต่กลับกลายเป็นสงครามแบ่งแยกดินแดนในภูมิภาคนี้อย่างต่อเนื่อง รัสเซียให้การสนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในลูฮานสค์และโดเนตสค์เพื่อให้เกิดการแยกตัวออกเป็นรัฐเอกราช อันนำไปสู่การรบอย่างรุนแรงระหว่างรัฐบาลยูเครนกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ดังกล่าว

3. สงคราม ปี ค.ศ. 2565

หลังจากวิกฤตไครเมีย 2014 แล้ว ปัญหาความขัดแย้งระหว่างยูเครนกับรัสเซียยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งส่วนหนึ่งคือการสู้ที่ติดพันจาก “สงครามแบ่งแยกดินแดน” ในดอนบาสรัสเซียเริ่มเตรียมกำลังรบตามแนวชายแดนของยูเครนตั้งแต่ปี 2021 และในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) ประธานาธิบดีปูตินจึงได้ตัดสินใจส่งกำลังรบเข้าสู่ภาคตะวันออกของยูเครนคือ ลูฮานสค์และโดเนตสค์ และประกาศยอมรับความเป็นเอกราชของรัฐทั้งสองโดยผู้นำรัสเซียประกาศว่ากำลังรบดังกล่าวเข้าไปเพื่อทำภารกิจ “รักษาสันติภาพ” ในพื้นที่นี้ และหลายฝ่ายเริ่มประเมินว่า รัสเซียกำลังเตรียมบุกยูเครน!ต่อมาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) รัสเซียได้ตัดสินใจครั้งสำคัญ ด้วยการเปิดการรุกรานทางทหารเข้าสู่ดินแดนของยูเครนประธานาธิบดีปูตินเรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่า “ปฏิบัติการพิเศษทางทหาร” (special military operation) และอธิบายว่าเพื่อปลดปล่อยยูเครนออกจาก “การสร้างรัฐนาซี” (Nazification) และเพื่อทำลาย “กระบวนการสร้างรัฐทหาร” (Demilitarization) แต่ดูจะเป็นคำอธิบายที่ไม่ได้รับการยอมรับของนานาชาติ และหลายฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่า สงครามของรัสเซียครั้งนี้คือ การรุกรานรัฐเอกราชเพื่อนบ้านที่

เล็กกว่า (วันที่ 2 มี.ค. 2565) ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติสมัยวิสามัญฉุกเฉิน ได้ขอมติจากชาติสมาชิก 193 ประเทศ ในการออกเสียงสนับสนุนประณามรัสเซียที่ใช้กำลังทหารบุกยูเครน และขอให้ถอนกำลังในทันที ผลการลงมติปรากฏว่า มีชาติสมาชิก 141 ชาติที่เห็นชอบ มีเพียง 5 ชาติที่คัดค้าน และอีก 35 ชาติงดออกเสียงสำหรับประเทศไทย ได้ออกเสียงเห็นชอบกับข้อมติสมัชชาสหประชาชาตินี้ โดยชาติที่ออกเสียงคัดค้านได้แก่ รัสเซีย เบลารุส เกาหลีเหนือ ซีเรีย และเอริเทรียแม้ว่าการออกเสียงครั้งนี้จะไม่มีผลใดๆ ทางกฎหมาย แต่ถือเป็นการแสดงออกถึงมุมมองของแต่ละชาติสมาชิก UN โดยมุ่งหวังเพื่อใช้ในการกดดันรัสเซียและเบลารุสที่มีส่วนร่วมในการบุกยูเครน) มีตัวเลขประมาณการในเคลื่อนกำลังรบขนาดใหญ่ของรัสเซีย เบื้องต้นราว 1 แสน 5 หมื่นนายของกำลังทางบกเข้าประชิดแนวชายแดนของยูเครน ตลอดรวมถึงสัญญาณจากการซ้อมรบใหญ่ในเบลารุส พร้อมทั้งการเตรียมกำลังของฝ่ายแบ่งแยกดินแดนในดอนบาสแล้ว(สงครามยูเครนเป็นสงครามใหญ่ที่สุดของยุโรปนับตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2) อาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามของ รัสเซียที่ต้องการขยายดินแดนและอิทธิพลกลับเข้าสู่พื้นที่เดิมที่แยกตัวออกจากสหภาพโซเวียต พร้อมกับการฟื้นฟูสถานะของรัสเซียให้กลับสู่การเป็น “รัฐมหาอำนาจใหญ่” ที่ต้องได้รับการยอมรับจากเวทีโลก และตะวันตกจะต้องให้ความสำคัญกับรัสเซีย โดยเฉพาะด้านความมั่นคงที่เกิดจากการขยายอิทธิพลของฝ่ายตะวันตกในพื้นที่เก่าของรัสเซียซึ่งประธานาธิบดีปูตินมองในมิติทางภูมิรัฐศาสตร์ว่าพื้นที่ของรัฐเหล่านี้เป็น “เขตอิทธิพล” ของรัสเซีย และฝ่ายตะวันตกจะต้องไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวเพราะว่า ยูเครนตั้งอยู่ระหว่างรัสเซียและชาติยุโรปต่าง ๆ ไม่ต่างจากความเห็นรัฐกันชน ที่ผ่านมา การที่ยูเครนพยายามจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของนาโต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ซึ่งมีสาระสำคัญในสนธิสัญญาระบุว่า “หากประเทศพันธมิตรนาโต้ถูกรุกรานหรือโจมตีโดยประเทศนอกกลุ่มสมาชิก ประเทศพันธมิตรทั้งหมดต้องยื่นมือเข้าปกป้อง” ทำให้รัสเซียรู้สึกถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศตน เพราะจะถูกล้อมด้วยชาติสมาชิกนาโต้ที่ตาหน้ำรุมมาถึงหน้าประตูบ้าน ความพยายามเข้าร่วมเป็นสมาชิกนาโต้ของยูเครนดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญหรือเป็นดั่งเชื้อไฟที่เร่งให้รัสเซียแสดงท่าทีแข็งกร้าวและตอบโต้ยูเครนอย่างรุนแรงดังที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน

ยูเครนยื่นคำฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไม่นาน หลังจากการรุกรานของรัสเซีย ที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022) โดยระบุว่า ข้ออ้างของรัสเซียว่าเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในยูเครนตะวันออกนั้นไม่มีมูลซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) หรือ ศาลโลก มีมติ 13 ต่อ 2 เสียง สั่งให้รัสเซียหยุดปฏิบัติการทางทหารในยูเครนทันที โดยผู้พิพากษาจากรัสเซียและจีนลงมติคัดค้านศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ซึ่งศาลได้สั่งให้รัสเซียหยุดปฏิบัติการทางทหารในยูเครนทันทีในวันที่ 14 มี.ค.65 ตามคำตัดสินเบื้องต้นในคดีที่ทางการยูเครนยื่นคำร้อง โดยผู้พิพากษา ในศาลสูงสุดของสหประชาชาติระบุในคำตัดสิน 13-2 เสียง(ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, 2565) โดยระบุว่า “สหพันธรัฐรัสเซียจะต้องระงับการปฏิบัติการทางทหาร ที่เริ่มเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 (2022)

ในดินแดนยูเครนทันที และรัสเซียต้องรับประกันด้วยว่ากองกำลังอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมหรือการสนับสนุนจากมอสโก จะไม่ปฏิบัติการทางทหารต่อไป”

ขณะที่ประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดิมีร์ ปูติน อธิบายว่าการบุกรุกดังกล่าวเป็น "ปฏิบัติการทางทหารพิเศษ" ที่จำเป็น "เพื่อปกป้องผู้ที่ถูกทรมาณและฆ่าล้างเผ่าพันธุ์" ซึ่งหมายถึงผู้ใช้ภาษารัสเซียในยูเครนตะวันออก รัสเซียกล่าวว่าพวกเขาไม่สนใจการพิจารณาของศาลโลกเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2565 (2022) “เนื่องจากความไร้สาระที่ชัดเจนของคดีความ” อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมอสโกได้ยื่นเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลโดยระบุว่า ICJ ไม่ควรกำหนดมาตรการใดๆ ในกรณีนี้

ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice - ICJ) เป็น องค์การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีองค์หนึ่งของโลกที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) และเป็นที่ยุติและกล่าวถึงกันในนามของ “ศาลโลก” ที่มีบทบาทสำคัญในการปรับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อการขจัดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมระหว่างประเทศให้ยุติลง ตลอดจนให้ความเห็นแนะนำแก่องค์การระหว่างประเทศต่างๆ ภายใต้บ่อเกิดแห่งกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มีชาติต่างๆ ให้สัตยาบันรับรอง 123 ประเทศ แม้ว่าคำตัดสินของศาลจะมีผลผูกพัน แต่ก็ไม่มีวิธีการบังคับใช้คำตัดสินโดยตรง และในบางกรณีที่หลายประเทศก็เพิกเฉยต่อคำตัดสินดังกล่าว

เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้ว โลกตะวันตกออกมาตรการ “แซงก์ชัน” เพื่อกดดันทางเศรษฐกิจต่อรัสเซีย โดยประธานาธิบดีไบเดน ได้ลงนามในคำสั่งของฝ่ายบริหารในการห้ามทำการค้าและการลงทุนในรัสเซียและในดินแดนที่ถูกผนวก และมาตรการที่สำคัญที่สุดคือ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจโดยชาติสมาชิกนาโต้อย่างต่อเนื่อง การตัดเศรษฐกิจรัสเซียออกจากระบบการเงินโลก คือการทำธุรกรรมผ่านระบบ “สวิฟต์” (SWIFT) *** (SWIFT ย่อมาจาก Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication เป็นระบบการส่งข้อความทางการเงินที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง ซึ่งสถาบันการเงินกว่า 11,000 แห่งให้บริการและครอบคลุมการใช้งานใน 200 ประเทศ ทั้งนี้ มีสถาบันการเงินและบริษัทในรัสเซียที่ใช้บริการ SWIFT ประมาณ 300 แห่ง)

ซึ่งผลที่เกิดขึ้นในด้านกลับคือรัสเซียได้ตอบโต้โดยสั่งการให้กองกำลังที่รับผิดชอบด้านอาวุธนิวเคลียร์ “เตรียมพร้อมเป็นพิเศษ” ซึ่งเป็นระดับการแจ้งเตือนสูงสุดของกองกำลังขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์ (Strategic Missile Forces) และ ทำให้รัสเซียต้องหันไปกระชับมิตรภาพและความสัมพันธ์กับจีนมากขึ้น และเงินจะกลายเป็น “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” ที่สำคัญของรัสเซีย เพื่อแก้ปัญหาการถูกโดดเดี่ยวจากเวทีโลกการแซงก์ชันเช่นนี้ต่างจากเมื่อครั้งเกิดวิกฤตจอร์เจียในปี 2008 และวิกฤตโครเมียในปี 2014 อย่างมาก เพราะเป็นมาตรการที่รุนแรงกว่าแต่ก็ยังมีคำถามตามมาว่า การแซงก์ชันจะยังคงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการกดดันรัสเซียได้จริงเพียงใดเพราะรัสเซียเองเคยถูกกดดันทางเศรษฐกิจจากโลกตะวันตกมาแล้ว และไม่ใช่ว่าเรื่องใหม่สำหรับรัสเซียแต่การแซงก์ชันนี้ส่วนหนึ่งติดขัดอยู่กับการที่

ยุโรปยังคงต้องพึ่งพาก๊าซธรรมชาติของรัสเซีย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลเยอรมนีได้ประกาศชะลอการก่อสร้างโครงการสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ (โครงการนอร์ดสตรีม 2) ซึ่งปัญหาความสัมพันธ์ด้านพลังงานระหว่างรัสเซียและยุโรปยังคงเป็นประเด็นสำคัญในอนาคตและจะส่งผลโดยตรงต่อปัญหาความมั่นคงด้านพลังงานของโลกด้วยผลของสงครามที่เกิดขึ้นจะตามมาด้วยความผันผวนของเวทีโลก โลกจากนี้ไปอาจต้องเผชิญกับทั้งวิกฤตสงครามยูเครน วิกฤตโรคระบาด และวิกฤตเศรษฐกิจคู่ขนานกันไป พร้อมวิกฤตพลังงานที่เกิดขึ้น และยังคงผนวกเข้ากับวิกฤตของผู้อพยพครั้งใหญ่ของยุโรปตามมา

สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน ที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2022 ไม่เพียงสร้างความปั่นป่วนให้กับเศรษฐกิจโลกในระยะสั้นเท่านั้น แต่กำลังจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกกันว่า การจัดระเบียบโลกใหม่ (reorganization of the world) ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญๆ ในประวัติศาสตร์โลกที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดการเมือง และเศรษฐกิจโลกขนาดใหญ่และกระทบไปกับทุกประเทศทั่วโลกอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งการรีเซ็ตระเบียบโลกนี้ ไม่ได้ทำลายระเบียบโลกของสหรัฐฯที่กำลังอ่อนแอและอยู่ในขาลง ตรงกันข้าม กลับช่วยฟื้นคืนชีพให้กับระเบียบโลกที่นำโดยสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตกเสียต่างหาก

ประการที่หนึ่ง สงครามยูเครนผลักดันให้พันธมิตรตะวันตกและนาโตรวมพลังกันเป็นหนึ่งเดียวและเหนียวแน่นที่สุด เพราะภัยสงครามที่อาจเกิดขึ้นได้ ก่อนหน้านั้น สหรัฐฯ พยายามขอให้ยุโรปช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านการทหารของนาโต ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จสักเท่าไร แต่ตอนนี้ ประเทศสมาชิกนาโตต่างกลับมาให้ความสนใจเรื่องอุตสาหกรรมทหาร ที่เด่นชัดคือเยอรมนีที่มีนโยบายด้านการทหารพลิกกลับแบบ 180 องศา จากเดิมที่ไม่สนับสนุนการเพิ่มกำลังทหารและอาวุธ เปลี่ยนมาเป็นนโยบายจะพัฒนากองทัพเพื่อรับมือโลกที่ผันผวน ซึ่งประเทศยุโรปเหล่านี้ต่างต้องซื้ออาวุธจากสหรัฐฯ ที่เป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ที่สุดของโลกหลังรัสเซียส่งกองทัพเข้ารุกรานยูเครนปลายเดือนกุมภาพันธ์ประเทศฟินแลนด์และสวีเดน ทั้งสองประเทศได้ยื่นใบสมัครเพื่อขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (นาโต) นาโตในเดือนพฤษภาคม ซึ่งนาโตได้รับรองเอกสารการขอเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มของทั้งสองประเทศแล้ว ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจุดยืนอันไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของทั้งสองประเทศที่ยึดถือมาโดยตลอดนอกจากนี้ จากเดิมที่ยุโรปซื้อก๊าซธรรมชาติจากรัสเซีย ตอนนี้เมื่อต้องหยุดการเดินท่อก๊าซ ยุโรปก็ไม่เหลือทางเลือกต้องหันมาซื้อพลังงานจากสหรัฐฯ แทน กลายเป็นยุโรปต้องพึ่งพาสหรัฐฯ ในเรื่องพลังงานอย่างสูงยิ่ง

ประการที่สอง แม้หลายคนจะมองว่ายูเครนจะเป็นตัวเบี่ยงเบนความสนใจของสหรัฐฯ จากการค้าต่อสู้อกับจีน แต่ก็อาจไม่เป็นเช่นนั้น เพราะสหรัฐฯ ประกาศชัดเจนว่าจะไม่มาร่วมรบในยูเครน จึงไม่ต้องมาพัวพันกับความวุ่นวายในยุโรปอย่างเต็มตัว ในขณะที่เดียวกัน สหรัฐฯ กลับสามารถปลุกพันธมิตรในยุโรปและในเอเชียให้มองจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคามคล้ายๆ กัน หากรัสเซียบุกยูเครน ต่อไปก็มีความเสี่ยงที่จีนจะบุกไต้หวัน ยิ่งผลักดันให้พันธมิตรของสหรัฐฯ หันมาร่วมกับสหรัฐฯ กัดต้นและปิดล้อมจีนหนักยิ่งขึ้นกว่าเดิมส่วนพันธมิตรระหว่างรัสเซียและจีนนั้น เมื่อเศรษฐกิจรัสเซียพังพินาศและเสียหายยาวนานจาก

สงครามที่ยืดเยื้อ ย่อมส่งผลให้พลังร่วมของสองมหาอำนาจลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเกิดสงคราม ส่วนเดิมที่ยุโรปเคยแสดงตัวเป็นอิสระและเป็นกลางในสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ แต่ด้วยเสียงประณามสงครามจากประชาชนและกระแสว่าจีนอยู่ข้างรัสเซีย ด้วยภาพสีจิ้นผิงจับมือกับปูตินก่อนเกิดสงคราม ประกอบกับการที่จีนไม่ประณามและไม่ร่วมคว่ำบาตรรัสเซีย ย่อมทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในยุโรปกลับจะมีจุดยืนที่แข็งกร้าวต่อจีนยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนการคว่ำบาตรที่รุนแรงที่สุดของสหรัฐฯ และพันธมิตรต่อรัสเซีย ยังสะท้อนภาพชัดว่า สหรัฐฯ ยังคงเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเงินอันดับ 1 ของโลก พันธมิตรของสหรัฐฯ ที่ร่วมคว่ำบาตรด้วยกันมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของเศรษฐกิจโลก ในขณะที่จีนมีขนาดเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 18 ของโลก ส่วนรัสเซียมีเพียงประมาณร้อยละ 2-3 เท่านั้น มักจะมีผู้กล่าวกันว่าจีนกับสหรัฐฯ เริ่มทัดเทียมกันทางเศรษฐกิจ เพราะขนาดเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และจีน คิดเป็นราวร้อยละ 20 ของเศรษฐกิจโลกใกล้เคียงกัน แต่ถ้าสหรัฐฯ สามารถนึกพันธมิตร ตะวันตกและในเอเชียของสหรัฐฯ ทั้งหมดให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ ค่าของสหรัฐฯ รวมกันแล้วก็ยิ่งกินส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจมากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก ขณะที่ค่าเงินบวกรัสเซียนั้นมีขนาดอยู่ที่เพียงประมาณ 1 ใน 5 ของเศรษฐกิจโลกเท่านั้นเอง

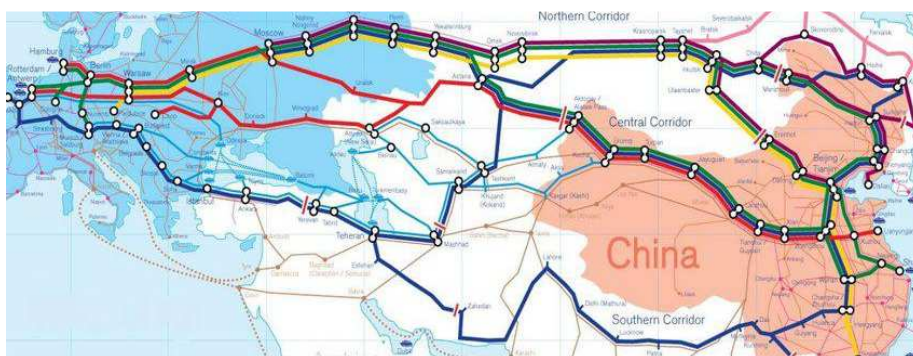
ประการที่สาม สงครามยูเครนยังส่งผลให้สถานะของดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งแกร่งขึ้น แต่เดิมหาก รัสเซียขายก๊าซธรรมชาติให้เยอรมนี จะใช้เงินสกุลยูโรในการทำธุรกรรม แต่ตอนนี้เยอรมนีต้องซื้อพลังงานจากสหรัฐฯ เป็นเงินสดดอลลาร์สหรัฐฯ เช่นเดียวกัน การซื้ออาวุธของประเทศต่างๆ จากสหรัฐฯ ก็ต้องใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ผลคือตั้งแต่เกิดวิกฤตยูเครนเป็นต้นมา เงินดอลลาร์แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าสุดในรอบ 20 ปี (ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2565)

มีการพูดเหมือนกันว่า การคว่ำบาตรของสหรัฐฯ จะส่งผลให้จีนและรัสเซียพยายามจะใช้เงินสกุลหยวนมากขึ้นในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ หรือพยายามใช้ระบบการชำระเงินใหม่แทนระบบ SWIFT ของตะวันตก แต่แม้จะใช้ระบบใหม่ ก็ยังต้องทำธุรกรรมผ่านธนาคารอยู่ดี ซึ่งสหรัฐฯ ยังคงสามารถคว่ำบาตรธนาคารที่รับทำธุรกรรมได้ ดังนั้น ในระยะสั้นและระยะกลาง จึงยังไม่มีเงินสกุลใดหรือทางเลือกใดมาแข่งขันหรือแทนที่ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือระบบการชำระเงินของสหรัฐฯ ได้

สงครามยูเครนจะยิ่งลดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างจีนและตะวันตก ซึ่งจะเป็นความตั้งใจของทั้งสองฝ่าย เพราะต่างก็มองไปในอนาคตว่าถ้าเกิดขัดแย้งกันและต้องใช้มาตรการคว่ำบาตรแบบที่ทำกับรัสเซีย จีนต้องพยายามพึ่งพาตัวเองให้มากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง(หลังจากเกิดสงครามในครั้งนี้ จีนได้ลดการถือครองพันธบัตรสหรัฐฯ) ส่วนสหรัฐฯ และฝั่งตะวันตก ก็จะต้องลดความเชื่อมโยงกับจีน ซึ่งระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างตะวันตกกับจีน สูงกว่าระหว่างตะวันตกกับรัสเซียหลายเท่าตัว หากมีการคว่ำบาตรจีนในอนาคตจริงจึงอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกยิ่งกว่าการคว่ำบาตรรัสเซีย

ปัจจุบันจีนมีนโยบาย Iron Silk Road ซึ่งจะเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างจีนกับสหภาพยุโรป เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน และผลักดันเทคโนโลยีกับสหภาพยุโรปและยูเครนคือจุด

ยุทธศาสตร์การเชื่อมต่อที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการทางราง ทางถนน รวมถึงท่อส่งพลังงาน ซึ่งทั้งหมดจะเชื่อมผ่านจากจีนมาสู่รัสเซียและยุโรปในอนาคต การเกิดความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน อาจทำลายเส้นทางการค้าของจีนกับยุโรป ผ่านเส้นทาง Iron Silk Road มูลค่ากว่า 75,000 ล้านดอลลาร์)

ภาพที่ 3 เส้นทาง Iron Silk Road

จีนปฏิเสธที่จะออกเสียงประณามการรุกรานยูเครนของ ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ทำให้หลายประเทศในสหภาพยุโรปเคลือบแคลงสงสัย สงครามที่เกิดขึ้นอาจส่งผลทำให้การลงทุนต่างๆ ของนักธุรกิจจีนในสหภาพยุโรป อาจเป็นไปได้ยากขึ้นจีนเองยังมีความเสี่ยงจะได้รับความเสียหายทางการค้ากับชาติในยุโรปตะวันตกสูงขึ้นเพราะถูกมองว่าให้การสนับสนุนพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของรัสเซียที่ผ่านมา จีนยึดนโยบายเรื่องการค้าไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่น และประเทศอื่นก็ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของจีน การที่ประธานาธิบดีปูติน ระบุว่า เขาได้ช่วยปลดแอกให้แก่ประชาชนที่พูดภาษารัสเซียในยูเครน แต่หากคำกล่าวนี้ถูกนำไปกล่าวอ้างในหมู่ชนกลุ่มน้อยในจีนบ้างก็อาจสร้างปัญหาใหญ่ให้กับรัฐบาลจีน และจะเกิดอะไรขึ้นหากชาวทิเบต หรือชาวมุสลิมอุยกูร์จะใช้เรื่องนี้เป็นข้ออ้างในการแยกตัวเป็นเอกราช การที่รัสเซียให้การรับรองการแยกตัวเป็นเอกราชของแคว้นกบฏของยูเครน ซึ่งชัดเจนว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น"นี่คือสิ่งที่รัฐบาลจีนไม่ต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดเพราะหากรับรองเท่ากับยอมรับว่าการใช้กำลังแทรกแซงกิจการภายในของจีนเองเช่นกรณีเกาะไต้หวันเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้

ส่วนสหรัฐฯ ในเวลานี้ดูเหมือนจะเสียหายน้อยที่สุด หรือได้ประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์มากที่สุดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ความเสี่ยงต่อไปในอนาคตสำหรับสหรัฐฯ ก็สูงมากเหมือนกันหากสงครามยืดเยื้อ เพราะหากรัสเซียเสียหายอย่างหนัก มหาอำนาจนิวเคลียร์อย่างรัสเซียอาจสร้างความขัดแย้งลูกกลมและขยายวงไปถึงการสู้รบกับประเทศในกลุ่มนาโต เมื่อนั้นสหรัฐฯ ย่อมจะต้องเข้ามารบด้วย และถ้าถึงตอนนั้นภาวะเศรษฐกิจทั้งโลกย่อมเสียหายร้ายแรงโลกที่กำลังจะจัดระเบียบกันใหม่ ในภาวะทรัพยากรที่จำกัด และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยๆ กลายเป็นโลกที่ แยกฝั่ง แบ่งขั้ว กันมากกว่าที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่ง การกำหนดท่าที และจุดยืนในเวทีนานาชาติอย่างมียุทธศาสตร์ถือว่าจำเป็นอย่างยิ่ง ผลกระทบหลักๆ จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้น ทั่วโลก รวมทั้งราคาของสินทรัพย์ในตลาดการเงินที่มี

ความผันผวนสูง กระทบกับระบบเศรษฐกิจของนานาประเทศ และหากสงครามยืดเยื้อบานปลาย ประเทศไทยเองนอกจากได้รับผลกระทบทางตรงแล้วอาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของรัสเซีย โดยเฉพาะยุโรปที่ได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรรัสเซียนั่นเอง ถึงแม้ไทยมีสัดส่วนการส่งออกนำเข้าสินค้าโดยตรงและการลงทุนจากรัสเซียและยูเครนค่อนข้างน้อย แต่มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวรัสเซียอยู่บ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการบินตัวของท่องเที่ยวไทยโดยตรงประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง และทำแผนรับมือวิกฤติที่อาจเกิดขึ้น เพราะได้เห็นมาแล้วว่าเมื่อสถานการณ์เกิดขึ้นจริงการรับมือทำได้ไม่ถนัดนัก เช่นราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้น 30% ภายใน 2 สัปดาห์อันจะส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อทั่วโลกซึ่งประเทศไทยที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์ย่อมเสี่ยงกับภาวะล้มละลาย

ภาพที่ 3 แสดงข้อมูลผู้ผลิตน้ำมันสูงสุดต่อวัน จะพบว่าสหรัฐฯ แทบไม่ได้รับผลกระทบใดๆ เลยจากการคว่ำบาตรพลังงานจากรัสเซีย และอาจจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เพราะว่าเวลานี้ สหรัฐฯคือผู้ผลิตน้ำมันอันดับหนึ่งของโลก รองลงมาคือ ซาอุดีอาระเบีย และ รัสเซีย

4. สรุป

ผลกระทบสงครามยูเครน-รัสเซียที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นับคือวิกฤตใหญ่ของโลกที่ไม่ได้กระทบกับแค่ชาวรัสเซียและชาวยูเครน แต่กระทบทุกประเทศทั่วโลกด้วยทำให้เกิดการจัดระเบียบใหม่ของโลกโดยที่ทั้งยูเครนและรัสเซียพินาศเสียหายหนัก ยุโรปก็เจ็บหนักไปด้วย ผลคือรัสเซียเองก็ไม่มีทางเลือกต้องพึ่งพาเงินสูงชัน(มีความร่วมมือกับเงินที่ก้าวหน้าทั้งแง่ของการค้า ในปี 2564 การค้าจีน - รัสเซียเติบโตขึ้น 36%) จีนเองก็มีอำนาจต่อรองต่อรัสเซียสูงชัน แต่ในขณะที่เดียวกันก็สูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับสหภาพยุโรป ส่วนยุโรปเอง ก็ต้องพึ่งพาสหรัฐฯ สูงชัน เพราะไม่สามารถคว่ำรัสเซียและจีนได้อย่างเดิมอีกต่อไป รัสเซียกลายเป็นเบี้ยล่างของจีน ส่วนยุโรปกลายเป็นเบี้ยล่างของสหรัฐฯ ในทางยุทธศาสตร์แล้ว เป็นหายนะอย่างยิ่งของทั้งรัสเซียและยุโรปถึงแม้ว่าสหรัฐฯจะได้รับผลกระทบจากฝ่ายตรงข้ามที่ต้องการจะลดบทบาทเงินดอลลาร์โดยซื้อขายน้ำมันผ่านเงินหยวน รวมทั้งจีนและรัสเซียได้พยายามพัฒนาระบบการชำระเงินทางเลือกของตนเอง เพื่อลดการพึ่งพาระบบที่ใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯเป็นเงินสกุลหลัก อันเป็นผลจากการตอบโต้ที่สหรัฐฯและพันธมิตรตัดเศรษฐกิจรัสเซียออกจากระบบการเงินโลก คือการทำธุรกรรมผ่านระบบ “สวิฟต์” (SWIFT) แต่ก็ส่งผลน้อยมากต่อสหรัฐฯ ในระยะสั้นและระยะกลาง เพราะยังไม่มีเงินสกุลใดหรือทางเลือกใดมาแข่งขันหรือแทนที่ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือระบบการชำระเงินของสหรัฐฯ ได้

5. บรรณานุกรม

- จิตติภัทร พูนขำ. (2553). พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่ (Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของสหรัฐฯอเมริกากับดุลแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น. *วารสารสังคมศาสตร์*. 41(1). 1-32.
- ชาญชัย คุ้มปัญญา. (2565). *ยูเครนเหยื่อการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.thaipost.net/columnist-people/93580/>.
- ธโสธร ตู้อองคำ. (2565). ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์สู่สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนใน ค.ศ. 2020. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*. 3(2). 18-35.
- นิพัทธ์ ทองเล็ก. (2565). ภาพเก่าเล่าตำนาน : ขุมทรัพย์มหาศาลในแผ่นดินยูเครน. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2565. จาก https://www.matichon.co.th/uncategorized/news_3217173.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2565). คำถาม/คำตอบ 10 ข้อ กรณีการรุกรานยูเครน: มุมมองกฎหมายระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565. จาก <https://prachatai.com/journal/2022/03/97491>.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2541). *หน่วยที่ 14 หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.